

Omfattande guide till svenska partikelverb för TISUS

Inledning

Vad är ett partikelverb?

Ett **partikelverb** är ett svenskt verb som tillsammans med en liten partikel (oftast ett adverb eller en preposition) bildar en egen betydelseenhet. Partikelverben är vanliga i germanska språk som svenska, tyska och engelska (där de kallas *phrasal verbs*). Det avgörande kännetecknet är att **betoningen ligger på partikeln** och inte på verbet: man säger *ta UPP* (behandla) men *TA upp pengar ur fickan* (preposition).

Att verbet och partikeln verkligen hör ihop märks på att betydelsen ofta inte går att förutsäga från delarna: *lägga ner* betyder inte längre bara "placera något nedåt", utan kan betyda "sluta med (en verksamhet)" – som i meningen *Företaget lade ner sin verksamhet*. På samma sätt har *ta upp* fått betydelsen "behandla, diskutera": *Artikeln tar upp frågan om jämställdhet*.

Det finns två huvudtyper:

- **Lösa (separerbara) partikelverb** – partikeln står efter verbet i normal ordföljd: *Hon lade fram ett förslag*.
- **Fasta (inseparabla, ihopskrivna)** – betoningen flyttas: *uppgav* (jämför med det lösa *gav upp* som har en helt annan betydelse). I particip skrivs partikeln alltid ihop: *ett uppgivet namn*.

Vilka TISUS-teman kopplas partikelverben till?

Genom analys av Stockholms universitets två officiella skrivtema-exempel ("Naturens framtid – Vem bär ansvaret för att rädda naturen?" och "Politik och moral – vad kan man kräva?") samt SU:s publicerade läsförståelsetexter (kvinnors vård, hörsel, ledsador, farliga isar, natur och miljö, fritt skolval, polarisering, ungas hållbara konsumtion, digerdöden/läkekonsten, partiklar i luften, en värld med fler vuxna) framträder följande återkommande teman:

TISUS-tema	Typiska partikelverb
Miljö, klimat, hållbarhet	släppa ut, ta hand om, bryta ner, sätta press på, ställa om, ge upphov till, byta ut
Hälsa och sjukvård	komma åt, slå ut, bryta ner, gå över, ta hand om, sätta in (insatser)
Utbildning och skolval	välja bort, byta ut, ta upp, lyfta fram, slå ut, gå ut (avsluta skola)
Integration och migration	komma ut (på arbetsmarknaden), stänga ute, ta emot, växa upp, sätta sig in i
Jämställdhet	komma till uttryck, lyfta fram, stå emot, ta del av, ta hänsyn till
Polarisering, demokrati, sociala medier	dra isär, ställa mot, ta avstånd från, sätta press på, lyfta fram

TISUS-tema	Typiska partikelverb
Digitalisering och AI	utgå från, bygga på, ta fram, sätta in i (sammanhang), följa upp
Ekonomi och arbetsmarknad	satsa på, dra ner på, skära ner, lägga ner, gå ut på
Demografi och åldrande	växa upp, gå bort, leva upp till, dra sig tillbaka

DEL 1 – De 50 viktigaste partikelverben för TISUS

Urvalet bygger på frekvens i akademisk svensk prosa, relevans för TISUS:s tematiska kärnområden, och förekomst i exempelproven på su.se. Verben är ordnade i en tematisk progression: först de mest produktiva *ta-*, *gå-*, *lägga-*, *komma-* och **sätta-**verben, därefter de mest abstrakta akademiska konstruktionerna.

#	Partikelverb	Betydelse	Exempelmening (TISUS-nivå)	Svenska synonymer
1	ta upp	behandla, diskutera	Artikeln tar upp frågan om hur klimatansvaret bör fördelas mellan stat och individ.	behandla, diskutera, lyfta, beröra
2	ta fram	utveckla, producera	Forskarna har tagit fram en ny modell för att förutsäga klimatförändringar.	utveckla, framställa, producera
3	ta hand om	sköta, vårda	Samhället måste ta hand om en allt större andel äldre.	sköta, vårda, omhänderta
4	ta hänsyn till	beakta	Vid politiska beslut bör man ta hänsyn till långsiktiga konsekvenser.	beakta, respektera, ta med i beräkningen
5	ta del av	studera, läsa, ta emot	Allt fler medborgare tar del av nyheter via sociala medier.	studera, läsa, informera sig om
6	ta avstånd från	distansera sig från	Många partier har tagit avstånd från extremistiska uttalanden.	distansera sig från, fördöma
7	lägga fram	presentera	Regeringen lade fram förslaget om ett nytt klimatpolitiskt ramverk.	presentera, framlägga, redovisa
8	lägga ner	upphöra med, slopa	Företaget tvingades lägga ner produktionen efter kraftiga prisfall.	slopa, avveckla, upphöra med
9	lyfta fram	framhålla, betona	Debattartikeln lyfter fram digitaliseringens roll för jämlik vård.	framhålla, betona, accentuera

#	Partikelverb	Betydelse	Exempelmening (TISUS-nivå)	Svenska synonymer
10	komma fram (till)	nå (en slutsats)	Utredningen kom fram till att skolvalet bidrar till segregation.	nå, sluta sig till, konstatera
11	komma åt	nå, drabba	Lagstiftningen syftar till att komma åt diskriminering på arbetsmarknaden.	nå, drabba, åtgärda
12	komma till uttryck	manifesteras	Den ekonomiska ojämställdheten kommer tydligt till uttryck i pensionsstatistiken.	manifesteras, yttras, framträda
13	komma ut (på arbetsmarknaden)	etablera sig	Många utrikes födda kvinnor har svårt att komma ut på arbetsmarknaden.	etablera sig, få fotfäste
14	gå ut på	innebära, handla om	Reformen går ut på att öka kommunernas inflytande över mottagandet.	innebära, syfta till, handla om
15	gå igenom	granska; uppleva	Sverige går just nu igenom en stor demografisk omställning.	granska, genomgå, uppleva
16	gå över	upphöra; överskridas	Risken är att tillfälliga lösningar går över i permanenta strukturer.	upphöra, försvinna; övergå
17	sätta in	inleda, initiera (åtgärd)	Myndigheten har satt in extra resurser för att möta krisen.	inleda, initiera, vidta
18	sätta press på	pressa, ansätta	Klimatkrisen sätter press på företagen att ställa om sin produktion.	pressa, tvinga, mana
19	sätta sig in i	studera, lära sig	En förutsättning för en god integration är att man sätter sig in i samhällets regler.	studera, fördjupa sig i, lära sig
20	sätta i gång	påbörja	Universitetet har satt i gång ett tvärvetenskapligt forskningsprogram om AI.	påbörja, starta, initiera
21	stå för	representera; ansvara för	Hushållens konsumtion står för en betydande del av Sveriges utsläpp.	representera; ansvara för, svara för
22	stå emot	motstå	Demokratin måste stå emot polariseringens påfrestningar.	motstå, motverka, hålla stånd mot

#	Partikelverb	Betydelse	Exempelmening (TISUS-nivå)	Svenska synonymer
23	stå inför	vara konfronterad med	Sverige står inför stora utmaningar när det gäller integration och bostadsförsörjning.	möta, konfronteras med
24	räkna med	förvänta sig	Med en åldrande befolkning får man räkna med ökade vårdkostnader.	förvänta sig, anta, förutse
25	satsa på	investera/prioritera	Regeringen satsar 147 miljoner kronor på integration i budgeten för 2026.	investera i, prioritera, satsa medel på
26	bidra till	medverka till	Källkritik kan bidra till ett konstruktivt samtalsklimat på nätet.	medverka till, hjälpa till med, främja
27	bygga på	grunda sig på	Den nya strategin bygger på principen om jämställd hälsa.	grunda sig på, vila på, utgå från
28	utgå från	basera sig på	Folkhälsoarbetet måste utgå från individens behov.	basera sig på, ha som utgångspunkt
29	peka på	indikera, visa	Enligt Medlingsinstitutet/SCB var det ojusterade lönegapet 10,2 procent år 2024 – statistiken pekar på att löneskillnaderna mellan kvinnor och män minskar långsamt.	indikera, visa, antyd
30	leda till	resultera i	Skolsegregation kan leda till minskad social rörlighet.	resultera i, medföra, orsaka
31	bero på	ha som orsak	Den långsamma utvecklingen beror delvis på strukturella hinder.	ha som orsak, hänga på, vara avhängigt av
32	bestå av	inhålla, vara sammansatt av	TISUS-provet består av tre delar: läsförståelse, skriftlig och muntlig färdighet.	inhålla, omfatta, utgöras av
33	ge upp	kapitulera	Trots motgångarna får vi inte ge upp arbetet för biologisk mångfald.	kapitulera, ge avkall på, resignera

#	Partikelverb	Betydelse	Exempelmening (TISUS-nivå)	Svenska synonymer
34	ge upphov till	orsaka	Den fossila förbränningen ger upphov till stora mängder växthusgaser.	orsaka, framkalla, vålla
35	ge sig på	angripa, ta itu med	Utredningen ger sig på en av samhällets svåraste frågor: barnfattigdomen.	angripa, ta itu med, attackera
36	hänga ihop (med)	ha samband med	Polariseringen hänger ihop med en växande misstro mot etablerade medier.	ha samband med, vara kopplat till
37	hålla med	instämna	Många experter håller med om att klimatomställningen kräver internationellt samarbete.	instämna, samtycka, dela åsikten
38	bryta ner	rasera; analysera	Sociala spänningar kan bryta ner förtroendet för demokratiska institutioner.	rasera, försvaga; analysera
39	skära ner	minska, beskära	Flera kommuner tvingas skära ner på välfärden på grund av höga räntor.	minska, reducera, beskära
40	dra ner på	minska	Konsumenterna måste dra ner på sin köttkonsumtion av klimatskäl.	minska, reducera, banta
41	ställa om	omställa, anpassa	Industrin måste ställa om till fossilfri produktion senast 2045.	anpassa, omställa, transformera
42	rusta upp	renovera, stärka	Den svenska försvarsförmågan ska rustas upp under det kommande decenniet.	renovera, modernisera, förstärka
43	bygga ut	utöka, expandera	Kollektivtrafiken bör byggas ut för att minska bilberoendet.	utöka, expandera, förstärka
44	följa upp	bevaka resultat	Myndigheterna följer upp huruvida de jämställdhetspolitiska målen uppnås.	bevaka, kontrollera, utvärdera
45	föra fram	presentera (åsikt)	Debattören förde fram tesen att fritt skolval ökar segregationen.	framföra, presentera, hävda

#	Partikelverb	Betydelse	Exempelmening (TISUS-nivå)	Svenska synonymer
46	växa upp	bli vuxen	Allt fler barn växer upp i hushåll med osäker ekonomi.	uppväxa, mogna
47	utgöra	bilda, vara	Klimatförändringarna utgör vår tids största samhällsutmaning.	bilda, vara, motsvara
48	ge sig av	resa, lämna	När det blir alltför svårt att försörja sig ger människor sig av till andra länder.	bege sig, lämna, fly
49	passa på	utnyttja tillfället	Många hushåll passade på att renovera när räntan var låg.	utnyttja tillfället, ta chansen
50	hänga med	förstå; följa	För att kunna delta i samhällsdebatten måste man hänga med i utvecklingen.	förstå, följa, hålla sig à jour

DEL 2 – Uttömmande tematisk lista med ytterligare partikelverb

I detta avsnitt finns drygt 160 ytterligare partikelverb, indelade efter TISUS-relevanta teman. Tabellstrukturen är identisk med Del 1.

2.1 Miljö, klimat och hållbar utveckling

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
släppa ut	emittera	Sveriges territoriella utsläpp låg på 5,4 ton koldioxidekvivalenter per person år 2024 (Naturvårdsverket via Ekonomifakta) – betydligt lägre än OECD-genomsnittet, vilket innebär att Sverige släpper ut färre växthusgaser per capita än de flesta jämförbara länder.	emittera, avge, utsöndra
ta hand om (avfall)	hantera, omhänderta	Kommunen ansvarar för att ta hand om hushållsavfallet.	hantera, omhänderta, sköta om
sortera ut	särskilja	Allt fler hushåll sorterar ut matavfallet för biogasproduktion.	separera, särskilja, åtskilja
bryta ner	dekomponera	Mikroorganismer bryter ner det organiska materialet i komposten.	dekomponera, lösa upp, demontera
ta upp (om miljö)	absorbera	Skogen tar upp koldioxid från atmosfären.	absorbera, suga upp, binda

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
bygga upp (bestånd)	etablera	Sverige måste bygga upp en cirkulär ekonomi.	etablera, uppföra, skapa
dö ut	utrotas	Många arter riskerar att dö ut på grund av habitatförlust.	utrotas, försvinna, gå förlorade
bevara åt	spara för framtiden	Vi måste bevara den biologiska mångfalden åt kommande generationer.	spara åt, lämna kvar
byta ut	ersätta	Fossila bränslen behöver bytas ut mot förnybara energikällor.	ersätta, substituera, byta
ge upphov till (utsläpp)	orsaka	Köttproduktion ger upphov till stora metanutsläpp.	orsaka, generera, leda till
värna om	skydda	Politikerna talar gärna om att värna om naturen.	skydda, försvara, vårda
dra ner på (utsläpp)	reducera	EU har förbundit sig att dra ner på utsläppen med 55 procent till 2030.	reducera, minska, sänka
ta itu med	börja hantera	Världssamfundet måste ta itu med klimatkrisen utan dröjsmål.	börja hantera, attackera, gripa sig an
återgå till	komma tillbaka till	Ekosystemen kan ta lång tid på sig för att återgå till sitt naturliga tillstånd.	återvända till, komma tillbaka till

2.2 Hälsa, sjukvård och välbefinnande

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
skriva ut (medicin)	ordinera	Läkare skriver ut färre antibiotika i Sverige än i många andra länder.	ordinera, förskriva, föreskriva
gå över (sjukdom)	upphöra	De flesta förkylningar går över inom en vecka.	upphöra, försvinna, läka ut
slå ut	drabba kraftigt	Pandemin slog ut stora delar av vårdkedjan.	drabba, lamslå, sätta ur spel
sätta in (behandling)	inleda	Tidiga insatser sätts in för att förhindra psykisk ohälsa hos unga.	inleda, påbörja, igångsätta

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
dra ut på tiden	förlängas	Operationen drog ut på tiden på grund av komplikationer.	förlängas, fördröjas, ta tid
hålla i sig	bestå	Trenden med stigande livslängd håller i sig i Sverige.	bestå, fortgå, fortsätta
ge efter	falla undan	Många vårdanställda ger efter för utmattning.	böja sig, vika sig, falla undan
ta vid (om vård)	överta	Hemvården tar vid när patienten skrivs ut från sjukhuset.	överta, ta över, fortsätta
stå ut med	uthärda	Patienterna måste stå ut med långa vårdköer.	uthärda, tåla, hårda ut
lägga av	sluta (en vana)	Många försöker lägga av med rökningen vid nyår.	sluta med, upphöra med
värma upp	göra varm/förbereda kroppen	Det är viktigt att värma upp ordentligt innan träning.	värma, förbereda, uppvärma
stänga av (funktion)	inaktivera	Vid stroke kan vissa hjärnfunktioner stängas av.	inaktivera, slå av, blockera
sätta press på (kroppen)	belasta	Stillasittande arbete sätter press på rygg och leder.	belasta, anstränga, påfresta
upptäcka (i tid)	finna	Tidig screening kan upptäcka cancer i tid.	finna, identifiera, lokalisera

2.3 Utbildning, skola och universitet

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
gå ut (skola)	avsluta utbildning	Färre elever går ut grundskolan med fullständiga betyg.	avsluta, fullfölja, slutföra
välja bort	undvika att välja	Välutbildade föräldrar väljer bort skolor med svaga resultat.	undvika, ratas, välja ifrån
söka in	ansöka om plats	Många internationella studenter söker in till svenska universitet.	ansöka, anmäla sig till
läsa in	tillägna sig kunskap	Inför TISUS måste man läsa in ett stort ordförråd.	tillägna sig, lära sig, plugga in

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
skriva om (text)	bearbeta	Eleverna ombads skriva om sina texter efter lärarens feedback.	bearbeta, omarbета, revidera
skriva av	kopiera	Att skriva av andras texter räknas som plagiat.	kopiera, plagiera, avskriva
ta upp till diskussion	aktualisera	Läraren tog upp etiska aspekter på AI till diskussion.	aktualisera, lyfta, väcka
reda ut	klargöra	Eleverna fick reda ut komplexa orsakssamband i historieundervisningen.	klargöra, klarlägga, utreda
gå tillbaka (kunskap)	minska	Sveriges resultat i PISA 2022 sjönk från 506 till 487 poäng i läsförståelse – en nedgång med 19 poäng jämfört med 2018, vilket innebär att läsförmågan har gått tillbaka till 2012 års nivå enligt Skolverkets pressmeddelande 2023-12-05.	minska, sjunka, försämrās
hänga med	följa undervisningen	För att hänga med i akademiska studier krävs goda språkkunskaper.	följa, förstå, hålla jämna steg med
dyka upp (problem)	uppstå	Nya pedagogiska utmaningar dyker upp i takt med digitaliseringen.	uppstå, framträda, uppenbara sig
sätta sig in i (ämne)	fördjupa sig i	Studenterna måste sätta sig in i den vetenskapliga metoden.	fördjupa sig i, studera, bekanta sig med
skriva på (kontrakt)	underteckna	Studenten skrev på ett kontrakt om studentboende.	underteckna, signera, ratificera

2.4 Integration, migration och utanförskap

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
ta emot	välkomna, motta	Kommunerna tar emot nyanlända enligt anvisningsmodellen.	välkomna, motta, ge mottagande

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
stänga ute	exkludera	Diskriminering kan stänga ute människor från arbetsmarknaden.	exkludera, utesluta, marginalisera
släppa in	inkludera	Föreningslivet kan släppa in människor i samhällsgemenskapen.	inkludera, ta in, öppna för
växa upp	bli vuxen	Många barn växer upp i utanförskapsområden.	uppväxa, växa till sig
bryta sig in i (samhälle)	etablera sig	Det kan vara svårt att bryta sig in i nya sociala sammanhang.	etablera sig, slå sig in i
hålla isär	särskilja	Det är viktigt att hålla isär integrationsfrågor från migrationspolitik.	särskilja, separera, åtskilja
dra till sig	attrahera	Sverige har historiskt dragit till sig kvalificerad arbetskraft.	attrahera, locka
söka sig till	uppsöka	Många flyktingar söker sig till länder med stark välfärd.	uppsöka, vända sig till
bygga upp (liv)	etablera	Att bygga upp ett nytt liv i ett nytt land kräver tid och resurser.	etablera, skapa, grundlägga
stå utanför	inte tillhöra	Personer utan språkkunskaper riskerar att stå utanför arbetsmarknaden.	sakna tillhörighet, vara exkluderad
dra sig undan	isolera sig	Den som upplever diskriminering kan dra sig undan samhället.	isolera sig, dra sig tillbaka

2.5 Jämställdhet och genus

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
komma till uttryck	manifesteras	Enligt SCB (Regeringen.se, november 2025) har kvinnor 77 procent av mäns inkomst och endast 74 procent av mäns pension – genusperspektivet kommer alltså tydligt till uttryck i pensionsstatistiken.	manifesteras, yttras, framträda
ta hänsyn till	beakta	Vid resursfördelning bör man ta hänsyn till genusaspekter.	beakta, respektera, ta i beaktande
stå för (åsikt)	ansvara för	Politikerna måste våga stå för sina åsikter.	försvara, ansvara för, hävda

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
lyfta fram (kvinnor)	framhålla	Det är viktigt att lyfta fram kvinnliga förebilder inom näringslivet.	framhålla, betona, premiera
trycka ner	förtrycka	Kvinnor har historiskt tryckts ner i många yrkesgrupper.	förtrycka, undertrycka, hålla tillbaka
ge utrymme (åt)	tillåta, möjliggöra	Arbetsplatser måste ge utrymme åt både kvinnor och män.	möjliggöra, släppa fram, ge plats
stå emot (förtryck)	motstå	Många kvinnor har stått emot strukturellt förtryck.	motstå, motverka, kämpa mot
dela på (ansvar)	dela	Föräldrar bör dela på det obetalda hemarbetet.	dela, fördela, dela upp
komma åt (diskriminering)	bekämpa	Lagstiftning behövs för att komma åt strukturell diskriminering.	bekämpa, motverka, åtgärda
ge upphov till (ojämställdhet)	orsaka	Den könsuppdelade arbetsmarknaden ger upphov till löneskillnader.	orsaka, generera, leda till
skiljas åt	separeras	Statistik om mäns och kvinnors löner bör inte skiljas åt från livslönen.	separeras, åtskiljas

2.6 Polarisering, demokrati och sociala medier

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
dra isär	driva isär	Sociala medier kan dra isär människor med olika åsikter.	driva isär, polarisera, splittra
ställa mot (varandra)	konfrontera	Algoritmer ställer ofta extrema åsikter mot varandra.	konfrontera, motställa
ta avstånd från	distansera sig	Många politiker tar avstånd från hatretorik på nätet.	distansera sig från, fördöma
tappa förtroendet för	förlora tilltro	Allt fler tappar förtroendet för traditionella nyhetsmedier.	förlora tilltro till, misstro
sätta press på	pressa	Civilsamhället kan sätta press på politikerna.	pressa, tvinga, manövrera

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
sprida ut	sprida	Desinformation sprids ut snabbt via sociala plattformar.	sprida, propagera, fördela
stänga av (konto)	blockera	Plattformarna kan stänga av användare som bryter mot reglerna.	blockera, suspendera, utestänga
lyfta upp (fråga)	aktualisera	Klimataktivister lyfter upp frågan om generationsrättvisa.	aktualisera, ta upp, väcka
komma fram (sanning)	uppdagas	Genom granskande journalistik kommer sanningar fram.	uppdagas, avslöjas, framträda
gå emot	motsätta sig	Vissa väljargrupper går emot etablerade partier.	motsätta sig, opponera mot
stå upp för	försvara	Det demokratiska samhället måste stå upp för pressfriheten.	försvara, värna, slå vakt om
smutskasta	förtala	Politiska motståndare riskerar att smutskastas på nätet.	förtala, baktala, svartmåla
brusa upp	bli arg	Det är viktigt att inte brusa upp i en debatt.	bli arg, bli upprörd, fara ut

2.7 Digitalisering, AI och teknik

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
logga in	autentisera sig	Allt fler tjänster kräver att man loggar in med BankID.	autentisera sig, identifiera sig
logga ut	avsluta session	Det är viktigt att logga ut från känsliga konton på publika datorer.	avsluta, koppla bort
ladda ner	hämta data	Användare laddar ner mer data än någonsin.	hämta, kopiera ner, importera
ladda upp	publicera digitalt	Forskare laddar upp sina artiklar på öppna arkiv.	publicera, lägga upp, uppladda
sätta in i (sammanhang)	kontextualisera	AI måste sättas in i en etisk och juridisk ram.	kontextualisera, placera, infoga
arbeta fram	utveckla	Företaget har arbetat fram en ny algoritm för bildigenkänning.	utveckla, ta fram, skapa
bygga på (data)	basera	Maskininlärning bygger på stora mängder data.	basera sig på, grunda sig på
följa upp	bevaka, kontrollera	Algoritmernas effekter måste följas upp kontinuerligt.	bevaka, kontrollera, utvärdera

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
ta över (om AI)	överta	Vissa befarar att AI ska ta över mänskliga arbetsuppgifter.	överta, ersätta, axla
slå ut (jobb)	göra överflödig	Automatisering riskerar att slå ut rutinarbeten.	göra överflödig, ersätta, eliminera
koppla upp	ansluta	Allt fler hushållsapparater kopplas upp mot internet.	ansluta, integrera, koppla in
stänga av (apparat)	inaktivera	Användare uppmanas stänga av notiser för bättre koncentration.	inaktivera, slå av, deaktivera
dyka upp (i flöde)	framträda	Nya AI-tjänster dyker upp varje vecka.	framträda, uppenbara sig, lanseras

2.8 Ekonomi, arbetsmarknad och näringsliv

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
satsa på	investera i	Många regioner satsar på grön teknik som tillväxtmotor.	investera i, prioritera, satsa medel på
dra ner på (kostnader)	minska	Företagen tvingas dra ner på kostnaderna vid lågkonjunktur.	minska, reducera, banta
lägga ner (verksamhet)	avveckla	Bruket lades ner när lönsamheten försvann.	avveckla, stänga, slopa
starta upp	etablera, grunda	Många utländska entreprenörer startar upp företag i Sverige.	etablera, grunda, lansera
ta över (företag)	förvärva	En tysk koncern tog över det svenska bolaget.	förvärva, köpa upp, överta
gå i konkurs	bli insolvent	Under 2024 gick 2 032 byggföretag i konkurs i Sverige – det högsta antalet sedan 1993, enligt nationalekonomen Johan Deremar vid Byggföretagen, vilket innebar att 5 875 anställda drabbades under bostadskrisen.	bli insolvent, gå omkull, gå i kvav
skära ner	minska, banta	Staten skär ner på vissa bidrag för att finansiera försvaret.	minska, reducera, beskära
dra in (pengar)	generera intäkter	Turismen drar in betydande summor till svenska kommuner.	generera, inbringa, dra in

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
betala av	amortera, kvitta	Hushållen försöker betala av sina bolån snabbare.	amortera, kvitta, lösa
sätta in (pengar)	deponera	Sparare sätter in pengar på högräntekonton.	deponera, insätta, placera
ta ut (pengar)	göra uttag	Allt färre tar ut kontanter från bankomater.	göra uttag, lyfta, plocka ut
bygga ut (verksamhet)	expandera	Företaget vill bygga ut sin produktion i norra Sverige.	expandera, utvidga, utöka
betala ut	utbetala	Försäkringskassan betalar ut föräldrapenning varje månad.	utbetala, erlägga, överföra
växla in	byta valuta/förmån	Anställda kan ofta växla in semesterdagar mot lön.	byta, omsätta, växla
ge sig in i	börja konkurrera	Allt fler bolag ger sig in i AI-marknaden.	börja delta i, engagera sig i

2.9 Resonerande och akademiskt språk (mycket vanligt i TISUS-skrivuppgiften)

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
utgå från	basera resonemanget på	I min resonerande text utgår jag från frågan om ansvar.	basera mig på, ha som utgångspunkt
peka ut	identifiera	Forskningen pekar ut tre huvudorsaker till polariseringen.	identifiera, urskilja, beteckna
peka på	indikera	Siffrorna pekar på en tydlig trend mot ökad ojämlikhet.	indikera, visa på, antyda
komma in på	börja behandla	Vi kommer nu in på frågan om mediernas roll.	börja behandla, övergå till
gå in på	fördjupa sig i	Jag tänker inte gå in på alla detaljer i denna text.	fördjupa sig i, behandla, ta upp
sammanfatta	summera	Avslutningsvis kan jag sammanfatta de viktigaste argumenten.	summera, koncentrera, ta ihop
skilja mellan	särskilja	Det är viktigt att skilja mellan fakta och åsikt.	särskilja, differentiera, åtskilja
dra slutsatsen	konkludera	Av detta kan man dra slutsatsen att åtgärder krävs.	konkludera, sluta sig till

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
väga in	beakta	Man måste väga in både ekonomiska och sociala aspekter.	beakta, ta hänsyn till, inkludera
väga upp	balansera, kompensera	Fördelarna väger upp nackdelarna i detta fall.	balansera, kompensera, motsvara
svara på	besvara	I texten svarar jag på frågan vem som bär ansvaret.	besvara, ge svar på, bemöta
ställa frågan	väckta problemet	Man kan ställa frågan om individens ansvar räcker.	väckta, ta upp, problematisera
komma in i (ämne)	bekanta sig med	Läsaren kommer snabbt in i ämnet genom den korta inledningen.	bekanta sig med, sätta sig in i
utgöra (grund för)	ligga till grund för	Forskningen utgör grunden för politiska beslut.	ligga till grund för, vara, bilda
tala för	argumentera för	Mycket talar för att ansvaret är delat.	argumentera för, förespråka
tala emot	argumentera mot	Statistiken talar emot en sådan slutsats.	argumentera mot, motsäga, opponera mot
reda ut	klargöra	I detta avsnitt ska jag reda ut begreppet hållbarhet.	klargöra, klarlägga, definiera
beskriva (gå in på)	redogöra för	Inledningsvis beskrivs den historiska bakgrunden.	redogöra för, framställa, skildra
ta i beaktande	beakta	Det måste tas i beaktande att förutsättningarna varierar.	beakta, ta hänsyn till

2.10 Reflexiva partikelverb (svåra men frekventa)

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
ge sig av	bege sig	Allt fler unga ger sig av från landsbygden till storstäderna.	bege sig, lämna, dra iväg
ge sig till tåls	vänta	Politikerna får ge sig till tåls innan reformen visar resultat.	avvakta, ha tålamod, bida sin tid
ge sig in i (debatt)	börja delta	Forskare bör inte vara rädda för att ge sig in i samhällsdebatten.	engagera sig i, delta i
ge sig på	angripa	Reformen ger sig på en strukturell ojämlikhet.	angripa, ta itu med, attackera
ta sig an	åta sig	Civilsamhället måste ta sig an integrationsfrågan.	åta sig, ansvara för, axla

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
ta sig fram	navigera, ta sig vidare	Det är svårt att ta sig fram i byråkratin utan språkkunskaper.	navigera, manövrera, finna sig till rätta
ta sig till	företa sig	Vad de unga ska ta sig till efter gymnasiet är en växande fråga.	företa sig, syssla med, ägna sig åt
ta sig för	hitta på, företa sig	Många pensionärer tar sig för att resa när de slutar arbeta.	företa sig, ägna sig åt
sätta sig in i	studera, lära sig	Beslutsfattare måste sätta sig in i forskningsläget.	studera, fördjupa sig i, bekanta sig med
sätta sig emot	motsätta sig	Vissa kommuner sätter sig emot mottagandet av nyanlända.	motsätta sig, opponera sig mot
inrikta sig på	fokusera på	Forskningen inriktar sig på klimatets effekter på folkhälsan.	fokusera på, koncentrera sig på
bry sig om	engagera sig	Allt fler unga bryr sig om miljöfrågor.	engagera sig i, intressera sig för
nöja sig med	acceptera	Kvinnor ska inte behöva nöja sig med en lägre lön.	acceptera, finna sig i, godta
slå sig ner	bosätta sig	Många internationella forskare slår sig ner i Sverige.	bosätta sig, etablera sig
dra sig tillbaka	retirera, gå i pension	Många äldre vill inte dra sig tillbaka från arbetslivet.	retirera, lämna, pensionera sig
dra sig undan	undvika	Vissa medborgare drar sig undan den politiska debatten.	isolera sig, distansera sig
bygga upp sig	återhämta sig	Efter krisen byggde Sverige upp sig ekonomiskt.	återhämta sig, repa sig
höra av sig	kontakta	Studenterna uppmanas att höra av sig till studievägledningen.	kontakta, ta kontakt, ringa
komma sig för (med)	förmå sig till	Hon kom sig inte för med att skriva färdigt artikeln.	förmå sig, hinna, orka
lägga sig i	blanda sig i	Staten ska inte lägga sig i hur kommunerna sköter sina uppgifter.	blanda sig i, ingripa, intervensera

2.11 Övriga viktiga partikelverb (vardag och allmänspråk på akademisk nivå)

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
stiga upp	resa sig; uppgå till	Enligt SCB:s pressmeddelande från mars 2026 hade Sveriges folkbokförda	resa sig; uppgå till

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
		befolkning per den 31 december 2025 stigit upp till 10 605 500 personer – en ökning med 17 800 invånare under året.	
stiga av	gå av	Det är viktigt att stiga av tåget på rätt station.	gå av, kliva av
ta över (uppgift)	överta	Den nya regeringen tar över ansvaret efter valet.	överta, axla, ta vid
ta bort	avlägsna	Reformen syftar till att ta bort hinder för integration.	avlägsna, ta undan, eliminera
hänga ihop (resonemang)	hålla samman	En akademisk text måste hänga ihop logiskt.	hålla samman, vara koherent
hålla ihop (samhälle)	förena	Civilsamhället bidrar till att hålla ihop samhället.	förena, sammanbinda, ena
hålla på (med)	sysselsätta sig med	Vad håller forskningen på med just nu?	syssla med, ägna sig åt
hålla på (att)	nästan, vara nära att	Klimatmålen håller på att bli omöjliga att nå.	vara nära att, riskera att
hålla med (om)	instämma med	Allt fler ekonomer håller med om att räntan måste sänkas.	instämma, samtycka, dela åsikten
hålla upp	upprätthålla	Det är svårt att hålla upp en hög standard utan resurser.	upprätthålla, bibehålla, vidmakthålla
hälla i sig	dricka i stora mängder	Att hälla i sig energidrycker har blivit ett folkhälsoproblem.	dricka, svälja, konsumera
skjuta upp	senarelägga	Riksdagen sköt upp beslutet till nästa session.	senarelägga, fördröja, uppskjuta
dra till sig (uppmärksamhet)	tilldra sig	Frågan om AI har dragit till sig stor uppmärksamhet.	tilldra sig, attrahera, fånga
dra ut (på tiden)	förlängas	Förhandlingarna drog ut på tiden.	förlängas, fördröjas, dröja
dra fram	hämta upp	I diskussionen drogs flera goda exempel fram.	lyfta fram, hämta upp, presentera

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
dra fördel av	utnyttja	Vinnarna i globaliseringen är de som dragit fördel av öppen handel.	utnyttja, gagnas av, dra nytta av
komma till stånd	förverkligas	Reformen kom till stånd efter långa förhandlingar.	förverkligas, realiseras, bli av
komma fram till	nå (slutsats)	Utredningen kom fram till en kompromiss.	nå, sluta sig till
komma över	övervinna; finna	Många flyktingar måste komma över traumatiska upplevelser.	övervinna; finna, råka på
komma åt (varandra)	nå, träffa	Politiska motståndare försöker komma åt varandra i debatten.	träffa, attackera, nå
ta itu med	börja hantera	Det är hög tid att ta itu med bostadsbristen.	börja hantera, attackera
ta i (kraftigt)	göra stor insats	Politikerna måste ta i ordentligt om vi ska nå klimatmålen.	anstränga sig, göra ansträngning
ge bort	donera	Allt fler privatpersoner ger bort pengar till välgörenhet.	donera, skänka
ge tillbaka	återlämna	Forskningsdata ska kunna ges tillbaka till deltagarna.	återlämna, returnera
ge ut	publicera	Förlaget ger ut tre nya läroböcker i svenska varje år.	publicera, utge, lansera
ge in	lämna in	Ansökan måste ges in före sista anmälningssdag.	lämna in, inkomma med
sätta upp (mål)	formulera	Regeringen har satt upp ambitiösa klimatmål.	formulera, fastställa, etablera
sätta ner foten	bli bestämd	Internationella samfundet måste sätta ner foten mot brott mot mänskliga rättigheter.	bli bestämd, agera kraftfullt
stänga ner	upphöra (verksamhet)	Pandemin tvingade många länder att stänga ner samhället.	stänga, avveckla, lägga ner
gå framåt	förbättras	Jämställdheten i Sverige har gått framåt sedan 1970-talet.	förbättras, utvecklas, avancera
gå tillbaka	minska, försämras	Läsförmågan har gått tillbaka i flera länder.	minska, försämras, sjunka

Partikelverb	Betydelse	Exempelmening	Svenska synonymer
gå förlorad	försvinna	Mycket kulturarv riskerar att gå förlorat.	försvinna, gå om intet, gå i kvav
stryka under	betona	Forskarna stryker under behovet av tvärvetenskaplig samverkan.	betona, accentuera, framhålla
skriva under	underteckna	Sverige har skrivit under Parisavtalet.	underteckna, signera, ratificera
skriva ner	nedteckna	Det är viktigt att skriva ner sina argument före provet.	nedteckna, anteckna, notera
väcka upp (intresse)	stimulera	Lärarna försöker väcka upp elevernas läslust.	stimulera, framkalla, väcka
hoppa över	utelämna	I tidsbrist kan man tvingas hoppa över vissa argument.	utelämna, förbigå, skippa
pröva på	testa	Många elever vill pröva på olika yrken via praktik.	testa, prova, försöka sig på
pröva ut	testa fram	Forskare prövar ut nya metoder för klimatanpassning.	testa fram, utprova, försöka sig fram med
stå till svars för	ansvara	Politiker måste stå till svars för sina beslut.	ansvara för, försvara, redovisa

Källor

- Stockholms universitet, *Tisus – Test i svenska för universitets- och högskolestudier*, su.se/tisus (officiell webbplats med exempelprov och bedömningskriterier, hämtad 2026).
- Stockholms universitet, *Delprov 1: Läsförståelse Tisus exempel på uppgifter* (pdf), su.se.
- Stockholms universitet, *Delprov 2: Skriftlig färdighet Tisus exempelprov – instruktioner* ("Naturens framtid"), su.se.
- Stockholms universitet, *Delprov 3: Muntlig färdighet Tisus Sverige exempelprov* (pdf), su.se.
- Umeå universitet, *TISUS – Test i svenska*, umu.se/sprakstudier/tisus.
- Göteborgs universitet, *Tisus*, gu.se/svenska-spraket.
- Hans Holmgren Ording, *Se upp! Svenska partikelverb* (Natur & Kultur, ISBN 978-9127504738), 169 partikelverb.
- Anders Bodegård, *Tänk efter: Svensk grammatik och övning för utländska studerande*.
- Elżbieta Strzelecka, *Svenska partikelverb med in, ut, upp och ner: En semantisk studie ur kognitivt perspektiv* (Uppsala universitet, doktorsavhandling 2003).
- Wiktionary, *Appendix:Partikelverb/Svenska*, sv.wiktionary.org.
- Sara Lövestam, *Grejen med verb* (Piratförlaget).
- *Rivstart B1–B2* (Natur & Kultur).

- Svensk Ordbok utgiven av Svenska Akademien (SO).
- Statistiska centralbyrån (SCB), pressmeddelande mars 2026 om Sveriges befolkning per 31 december 2025 (10 605 500 personer).
- Skolverket, pressmeddelande 2023-12-05 om PISA 2022-resultaten i läsförståelse (487 poäng, ned från 506).
- Naturvårdsverket / Ekonomifakta, *Klimat och miljö i Sverige* (utsläppsdata 2024).
- Regeringen.se, *Ekonomisk jämställdhet – en fråga om rättvisa* (november 2025, SCB-data).
- Byggföretagen (Johan Deremar) / Tillväxtanalys, byggkonkursstatistik januari 2025 (2 032 byggkonkurser 2024).
- Arena Idé, *Ett söndrat land – Skolval och segregation i Sverige* (German Bender och Per Kornhall).
- Lisa Magnusson, "Kanske är inte polariseringen det stora problemet" (DN ledare, refererad i TISUS exempelprov).
- Jakob Löndahl, "Partiklarna vi aldrig andas ut igen" (Forskning & Framsteg nr 3/2009).
- Sarah Wamala Andersson, "Så kan AI och digitalisering bli kraftfulla verktyg för jämlik hälsa" (Altinget, 2026).
- Sofi Tegsveden Deveaux & Emil Molander, *Lysande lagom* avsnitt 6 (LYS förlag) – podd om partikelverb.
- Albrechts Kommunikation, "En utmaning med det svenska språket: partikelverb", albrechtskom.se.
- Svenska Yle, *Språkkolumnen: Kan man roa sig med partiklar?*, yle.fi.
- Svenska Akademiens Ordlista (SAOL) och Svenska Akademiens grammatik (SAG, vol. 3).